

УДК 37.02:004.031.42:[811.161.2'373.21:528.94](477)

Любомир Сегін

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови
Національний університет «Києво-Могилянська академія», м. Київ, Україна
ORCID 0000-0003-1966-0773
lyubomyr13@ukr.net

Лариса Тищенко

кандидат філологічних наук, доцент, завідувач відділу організаційно-масової роботи, керівник гуртка дослідницько-експериментального напрямку «Українська мова» КПНЗ «Донецька обласна Мала академія наук учнівської молоді», м. Слов'янськ, Україна
ORCID 0000-0002-2865-6269
larisamt@ukr.net

ІНТЕРАКТИВНА КАРТА МІКРОТОПОНІМІВ СЕЛА ВЕЛИКІ ДІДУШИЧІ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ І ДОСЛІДЖЕННЯ ОНІМІВ

Анотація. У запропонованій статті представлено інтерактивну карту мікротопонімів села Великі Дідушичі Стрийського району Львівської області, створену в застосунку Google Maps, яка слугує платформою не лише для відображення картографічних відомостей, але й як джерело різноманітної лінгвістичної інформації про мікротопоніми. На прикладі одного населеного пункту простежено поетапність створення мапи, а саме: пошук у розділі «Мої карти» на Google-диску карти села, іменування, у рубриці «Опис» наповнення інформацією про населений пункт, нанесення оніма на карту, подання різноманітних лінгвістичних відомостей про мікротопонім (особливості місцевої вимови, граматичної інформації, тип іменованого об'єкта, тип за будовою, спосіб творення, семантика мотиваційної основи тощо). Наголошено на можливостях використання інтерактивних карт для різноманітних дослідницьких потреб: поділ на семантичні групи, виділення структурних типів, способів творення, формування ареалів мікротопонімів, що продемонстровано на прикладах. Закцентовано увагу на ключових дефініціях розвідки (інтерактивна карта, мікротопонім), доповненні створеної інтерактивної карти новими назвами та позалінгвістичною інформацією (фото, відео, легенди, перекази, історії), яка розширює сприйняття назви та сприяє зацікавленню значно більшої кількості людей, а також на можливостях використання такої інформаційної платформи в навчальному процесі філологічних спеціальностей під час вивчення діалектології, мікротопонімії, лінгвокультурології (зокрема в умовах дистанційного або змішаного навчання), в укладанні краєзнавчих довідників, для пізнання історії свого рідного села.

Ключові слова: інтерактивна карта; мікротопонім; лінгвістичний атлас; інформаційні технології; ареал; локація; метод лінгвістичного картографування.

1. ВСТУП

Дослідження мовної системи в різних аспектах – надзвичайно важливе завдання сучасної лінгвістики. Для здійснення всебічної характеристики обраної мовної парадигми надзвичайно важливо враховувати дані не лише літературної, а й діалектної мови, яка є об'єктом вивчення порівняно молодій лінгвістичній галузі – українській діалектології. Система діалектної мови – невичерпне джерело для різнопланових мовознавчих і немовознавчих досліджень. Обшир зафіксованого, досліджуваного й

постійно поповнюваного діалектного матеріалу слугує підґрунтям не лише для здійснення максимально повного опису об'єкта, що характеризується, а й для виокремлення нових галузей лінгвістики, серед яких чільне місце посіла ономастика – мовознавча наука, об'єктом вивчення якої стали різні види власних назв – оніми. Місцеві назви, топоніми, вивчає окрема галузь ономастики – топонімія.

Постановка проблеми.

Кожну мовну одиницю для створення її якомога повнішої характеристики важливо розглядати не тільки статично, але й із погляду часового та просторового вимірів, які закономірно взаємопов'язані. Опис просторової поведінки мови дослідники здійснюють сьогодні засобами лінгвістичної географії, що нині активно розвивається в українському мовознавстві. Виникнення й розвиток методу лінгвістичного картографування тісно пов'язані з українською діалектологією, проте його доволі успішно можна застосовувати й у топонімії. Загальновідомо, що топоніми, зокрема й мікротопоніми, є предметом вивчення і топонімії, і діалектології. Тож лінгвістичне картографування з успіхом можна застосовувати й під час вивчення мікротопонімів, зокрема й через створення інтерактивних карт.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема створення лінгвістичних карт постала перед дослідниками ще в ХІХ столітті. Початок картографування мовних явищ традиційно пов'язують з процесом підготовки атласу Рейнської провінції німецьким ученим Г. Венкером у другій половині ХІХ століття [див. докладніше 1, с. 313 Українська лінгвістична географія починається від перших класифікацій українських говорів і складання діалектологічних карт (див. праці К. Михальчука, П. Бузука, І. Панькевича, І. Дейни, Й. Дзедзелівського, В. Ващенко й низки інших). Найвищим досягненням у галузі українського лінгвістичного картографування є, безумовно, «Атлас української мови» (1984–2001 рр.). Наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття розвиток української лінгвогеографії значно активізувався, про що свідчить публікація мовних атласів різного типу (див. праці Т. Назарової, О. Євтушка, М. Никончука, К. Германа, І. Сабадоша, Г. Мартинової, Р. Омельковець, Т. Тищенко, В. Куриленка, К. Глуховцевої, Г. Аркушина, Т. Щербини, А. Скорофатової, Л. Чирук, І. Гороф'янюк, А. Колесникова, М. Ткачук, Д. Марєєва, Н. Клименко та ін.). У сучасних лінгвогеографічних атласах репрезентовано здебільшого елементи лексичної системи (часто за тематичними групами) певного говору чи групи говірок, рідше – фонетичної, фонологічної, морфологічної, синтаксичної.

З розвитком інформаційних технологій у лінгвістичних працях мовознавці стали дедалі активніше застосовувати комп'ютер як для створення карт говорів, так і для укладання карт окремого діалектного явища, з подальшим друком їх на папері. Окрім укладання паперових діалектних атласів у мовознавстві стрімко розвивається інтерактивне діалектне картографування. Зокрема автори John M. Kirk і Williaiv A. Kretschmar Jr опублікували наукову розвідку, у якій описали свій досвід створення «нovoї парадигми» лінгвістичних карт в електронній формі: прототипи стосувались частини Шотландії і частини США. Автори проілюстрували особливості роботи програми, окреслили труднощі, які виникли під час розроблення, а також наголосили на потенціалі програмного продукту [2, с. 128].

Унаслідок розвитку впродовж останніх десятиліть діалектного картографування за допомогою комп'ютерних технологій за кордоном здійснені також спроби створення українського програмного продукту, який би давав змогу опрацьовувати діалектний матеріал української мови. Безперечно, заслуговує на увагу інноваційна технологічна розробка викладачів і студентів ДВНЗ «Ужгородський національний університет» у вигляді інтерактивної карти діалектів, яка водночас є навчально-науковим інструментом [2]. Цікавим дослідницьким проєктом є й інтерактивна фонокарта західнополіського

говору «Говіркове куфро», яку створила Ірина Дружук, а також нова ґрунтовна праця цієї ж авторки «Атлас фонетичних особливостей говірок Волинського Полісся», у якому скартографовано фонетичні особливості волинсько-поліських говірок, ядра західнополіського діалекту, зафіксовані впродовж 2013–2023 років у 136 населених пунктах Волинської та Рівненської областей. До атласу додано 6 електронних звукових карт, що містять аудіофайли-зразки говіркового мовлення та дають змогу прослухати звучання сучасних відповідників наголошених *о, *е, *є в новозакритих складах у зоні перехідних говірок від волинсько-поліських до середньополіських. У коментарях подано зв'язні тексти – розповіді інформаторів про побут волинських поліщуків у ХХ ст. Працю адресовано мовознавцям, насамперед діалектологам, історикам мови, етнографам, етнолінгвістам, фольклористам, усім, хто цікавиться народною мовою Волинського Полісся [3, с. 2]. Такі напрацювання є дуже важливими як для інтерпретації мовних фактів, так і для ефективного навчання, адже створюють ґрунтовну базу для глибокого розуміння процесів формування загальнонародної мови [2, с. 130], наочно ілюструють говіркове багатство мови. Цей досвід намагаються втілити й на ономастичному матеріалі, адже, за словами Д. Бучка, «дослідження відапелятивних топонімів допомагає більш повно вивчати словниковий запас певного діалекту і мови в цілому попередніх століть, оскільки в топонімах краще, ніж у живій розмовній мові, зберігаються давні лексеми» [4, с. 260]. У мовознавчих дослідженнях, виконаних зокрема й на основі діалектних текстів, лінгвогеографічних атласів, словників тощо, трапляються приклади, коли значення тієї чи тієї лексеми можна встановити лише на підставі ґрунтового аналізу не лише загальної, але й власної назви, збереженої, зокрема, у мікротопонімі. Є випадки, коли зникає вже навіть сама реалія (наприклад, будівля в селі), а назва, якою її позначали, продовжує іменувати те місце, на якій була розташована сама споруда. Отже, мікротопоніми допомагають значно удокладнити опис мовної системи, тому пошуки форм і способів фіксації їх за допомогою сучасних технологій є надзвичайно актуальними.

Попри активне застосування комп'ютерних технологій на лінгвістичному поприщі (діалектне картографування, створення різних корпусів української мови – ГРАК, ПАВУК, Лабораторія української, Український веб-корпус Лейпцизького університету, ukTenTen тощо, укладання словників – СУМ20, ВЕСУМ та ін.) маємо констатувати факт недостатності використання інформаційних технологій в українській ономастиці. На сьогодні такі технології застосовано для побудови інтерактивної карти поширення прізвищ на території України станом на 2011–2013 роки, доповненої етнографічними даними під назвою «Рідні» (<https://ridni.org/karta/>), яку планують оновити після перемоги. Проте, як наголошують дослідники, у слов'янській ономастиці й досі однією з важливих і актуальних є проблема створення Загальнослов'янського ономастичного атласу, складовою частиною якого є укладання атласу мікротопонімів. У славістиці є значні напрацювання в цій царині. Зокрема в Празі видали атлас місцевих чеських назв, який складається з двохсот карт (В. Шмілауер).

Перша спроба окреслення можливостей використання інтерактивної карти для збереження і представлення назв малих географічних об'єктів в українській ономастиці належить Н. Сокіл-Клепар [5]. Проте поки немає побудованої інтерактивної карти мікротопонімів окремого регіону чи навіть населеного пункту. Актуальність пропонованої роботи продиктована необхідністю презентації та подальшого дослідження ономастичного матеріалу, мовних явищ через залучення інноваційних підходів. Побудова інтерактивної карти онімного матеріалу – вимога часу, «це сучасний засіб формування просторового інтелекту» [5, с. 413], оскільки така карта мікротопонімів «може сприяти збереженню в умовах глобалізації нематеріальних культурних цінностей, зокрема місцевих особливостей мовлення <...>» [2, с. 127], може

бути використана як платформа, на якій репрезентовано найменування місцевих мікрооб'єктів, які є важливою часткою української культури, оскільки мікротопоніми безпосередньо пов'язані з історією населеного пункту, жителів села, відображають їх міфолого-фольклорні, релігійні, обрядові особливості; за умови розширення проєкту в межах країни може стати базою для вивчення загальноукраїнських ономастичних процесів, тенденцій, ареалів поширення моделей творення, структурних типів, регіональних відмінностей мікротопонімів тощо. Крім того, це уможливить залучення більшої кількості людей, які зможуть правильно прочитати закодовану інформацію, збережену в мікротопонімах [5, с. 413]. Запропонована стаття є одним з кроків до реалізації цих завдань, оскільки в ній запропоновано спосіб збереження і сучасної репрезентації мікротопонімної системи окремого населеного пункту, на прикладі якого можна реалізувати збирання й дослідження якнайширшої мережі українських мікротопонімів. Зафіксовані в такий спосіб матеріали матимуть надзвичайно важливе значення не лише для мовознавчих, але й для немовознавчих галузей науки, зокрема історії, етнографії, соціології тощо.

Мета статті – укласти інтерактивну карту мікротопонімів села Великі Дідушичі Стрийського району Львівської області в застосунку Google Maps та репрезентувати створений дослідницький інструмент для широкого кола зацікавлених осіб.

Матеріалом для побудови інтерактивної карти слугували особисто зібрані польовим методом мікротопоніми села Великі Дідушичі в кількості 282 оніми різних часових зрізів: за часів Польщі, радянський період та за незалежної України.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сьогодні мікротопоніми з різних аспектів активно вивчають не лише в українському мовознавстві, але й в інших слов'янських мовах [6], [7], [8], [9]. У сучасній ономастиці наявні різні підходи до тлумачення терміна *мікротопонім*. Одні мовознавці дотримуються вузького розуміння, згідно з яким такі найменування є неофіційними, народними назвами, які переважно ніде не зафіксовані й функціонують лише в мовленні місцевих жителів (В. Баньої, М. Габорак, Н. Лісняк, О. Лужецька, Н. Сокіл, Т. Поляруш, Н. Яніцька та ін.). Окремі лінгвісти трактують це поняття дуже широко: власна назва невеликого географічного об'єкта водного / підводного, просторового, рельєфного або підземного характеру, а також денотата, пов'язаного з місцем поселення людей (І. Ординська). У нашому дослідженні послуговуємося таким визначенням: мікротопонім – власна назва невеликого місцевого географічного об'єкта та частини макрооб'єктів (лісків, урочищ, полів, сінокосів, стежок, пасовищ, окремих каменів тощо) (В. Баньої, О. Карпенко, Т. Поляруш, Н. Сокіл, А. Mikiciuk та ін.).

Поняття «інтерактивна карта» увійшло в науковий обіг порівняно недавно, тому й визначення цієї дефініції трапляються в небагатьох розвідках, найчастіше в працях, присвячених застосуванню інтерактивних карт під час вивчення географії. Інтерактивну карту трактують як інноваційний ресурс, що уможливорює перегляд, редагування та тлумачення просторових відомостей; це електронні карти, які працюють у режимі двосторонньої діалогової взаємодії людини (користувача) і комп'ютера та є візуальною інформаційною системою (В. Остроух і Н. Свір). Н. Сокіл-Клепар виокремила такі переваги цих карт: доступність, масштабованість, обширність текстової інформації, залучення ілюстративного матеріалу, можливість формування багатьох шарів, редагування, доповнення додатковими відомостями, інтегрування в різноманітні сайти, блоги, персональні сторінки, соцмережі тощо [5, с. 411].

З метою побудови інтерактивної карти мікротопонімів автори виконали значний обсяг роботи: збрали емпіричний матеріал за допомогою польового методу та

текстологічного аналізу, проаналізували та описали оніми села Великі Дідушичі Стрийського району Львівської області, нанесли мікротопоніми на карту в застосунку Google-форми та наповнили її лінгвістичною інформацією. Для створення інтерактивної карти мікротопонімів необхідно на Google-диску в розділі «Мої карти» у вікні пошуку знайти карту вказаного вище населеного пункту. Внизу зліва наявні різні види карт, на базі яких можна позначати мікротопоніми. На думку Н. Клепар-Сокіл, найбільш оптимальними та презентаційними варіантами є супутникова та ландшафтна мапи [5, с. 411]. У нашому дослідженні обираємо ландшафтну, коліщатком мишки можна збільшувати або зменшувати масштаб карти. Обрану карту необхідно назвати: зверху зліва у вікні замість «Карта без назви» вписуємо «Мікротопонімія села Великі Дідушичі...».

У рубриці «Опис», що розташована нижче, вставляємо та зберігаємо інформацію про населений пункт (дату заснування, варіанти назв у найдавніших письмових пам'ятках, з'ясування особливостей походження тощо) (див. Рис. 1).

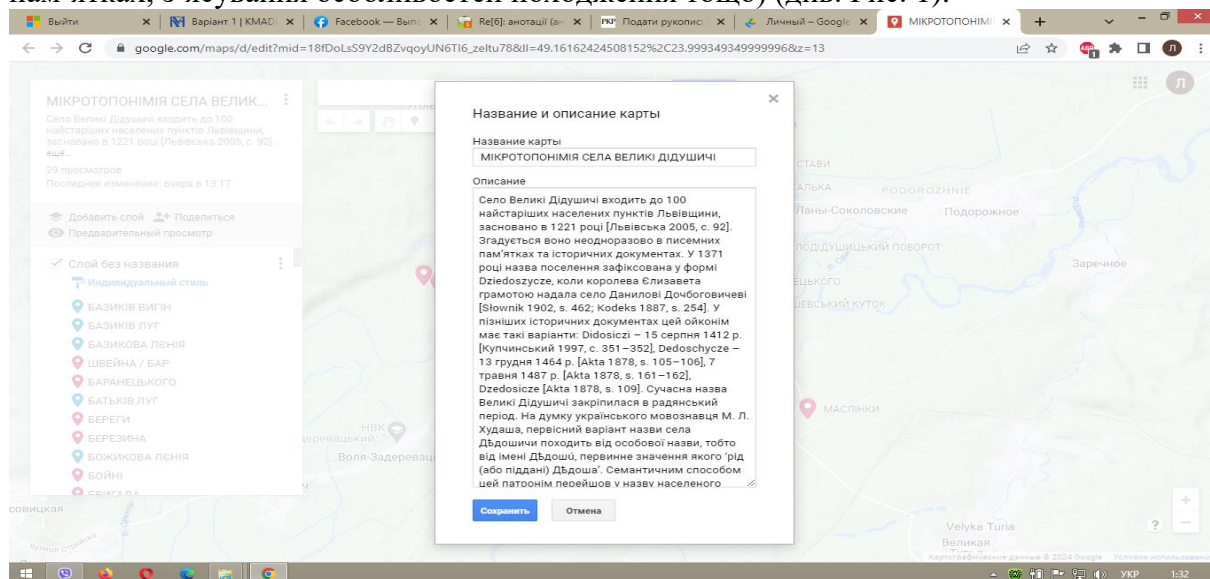

Рис.1. Інформація про населений пункт

Кожну мікротопоназву наносимо на карту відповідно до місця розташування. Для цього обираємо опцію «Додати мітку», мишкою наводимо на місце розташування мікрооб'єкта та вписуємо назву мікротопоніма. Нижче в прямокутнику подаємо лінгвістичну інформацію, а саме:

1. З метою максимального збереження всіх фонетичних, морфологічних та інших особливостей місцевої вимови малих географічних об'єктів запропоновано транскрипцію найменування: **ЗА ВЕРБИНОВ** [за ве^нр'биноу], **ЗА ПАРЦЕЛЯЦІЙОВ** [за парце^нл'ац'ійоу], **САБАШОВІ ЗАРІНКИ** [сабашов і зар'інки].

2. Граматичну інформацію: рід, число, відмінок: **ВЕРБИНА** [ве^нр'бина], *одн., ж.*; **КОЛО ДЗІНДЗИ** [коло з'інз'і], *одн., ч., Р. в.*; **У СОКОЛОВІ** [у соко^лов і], *одн., ч., М. в.*

3. Тип іменованого мікрооб'єкта: **ДОРІЗКА** [до^р'із'ка], *одн., ж.*, земельна ділянка; **САБАШІВ ВИГІН** [сабаш іу^н виг'ін], *одн., ч.*, дорога у Вербині, якою виганяли худобу; **СІНОЖИТКИ** [с'іно^ж итки], *мн.*, сінокіс на схід від дороги на Угільну.

4. Для найдавніших найменувань окреслено локалізацію: **ВІЛЬШИНКИ** [в'іл'ши^н'ки], *мн.*, поле, що розташоване по Шевській Дорозі від Вербини до річки Сукіль; **КИСÉЛИКОВІ ДУБИ** [ки^сели^ков і дуби], *мн.*, дуби біля Красної, між Базиковою Ленією й Чорновусовою Ленією.

5. Установлено загальну назву, від якої виник мікротопонім. Лаконічно вказуємо тип мікротопоніма за будовою, яким способом та від якого апелятива або словосполучи виникла аналізована номінація. Також зазначаємо семантику мотиваційної основи. Лексичне значення реєстрового слова переважно розкриваємо через семантику відповідної загальної назви або складових компонентів із покликанням на умовні позначення лексикографічних джерел: **СКЛАДИ** [скла|ди], *мн.*, поле від Вербини до Сукеля, назва утворена семантичним способом від лексеми *склади* < *склад* в одному зі значень 1) ‘грядка, зорана від середини до країв’, 2) ‘взагалі грядка’, 3) ‘колгоспна будівля для зберігання зерна’. **ВЕРБІНСЬКА ЯМА** [ве^ир|бин’с’ка|йама], *одн., ж.*, місце купання на річці Сукіль, складене найменування, утворене способом лексикалізації й онімізації апелятивної словосполучи *вербінська яма*, у якій відносний прикметник *вербінська* < мт. Вербина уточнює географічний термін *яма* в одному зі значень ‘заглиблення на місці водойми; долина, котловина’ [10, с. 256].

В окремих випадках значення мікротопоніма пояснюємо через синоніми або за допомогою відсильної ремарки: **СКІТНІ** [ск’ітн’і], *одн., ж.*, дорога для худоби, просте найменування, утворене семантичним способом від лексеми *скітня* ‘дорога між садибами, якою виганяють худобу на пасовище’, ‘те саме, що вигін’.

Нижче подаємо приклад словникової статті на інтерактивній карті:

КСЬОНДЗОВА КАЛИБА́НІ [к^с’онзова кали’бан’і], *одн., ж.*, непротічна водойма недалеко від Батькового Лугу, складена назва утворена способом лексикалізації та онімізації словосполучення *ксьондзова калиба́ні*, опорним компонентом якого є географічний термін *калиба́ня* ‘яма, заповнена водою’ [11, с. 59], ‘глибоке місце, заглибина в річці або потоці’, ‘баюра’ [12, I, с. 335], пор. *ковба́ня* ‘яма у водоймі’, ‘заповнена водою яма, де вибрали пісок’, ‘викопане водоймище’, ‘природна стояча водойма’ [11, с. 63], а атрибутивним членом – присвійний прикметник *ксьондзова* (< *ксьондз* ‘польський католицький священик’), що вказує на належність водойми в давнину ксьондзові. На думку дослідників, географічний термін *калиба́ня* – це результат поєднання слів *ковба́ня* і *калабатина*.

У процесі нанесення мікротопонімів на карти за описаною процедурою та заповненні інформації з потракування локальних мікрооб’єктів зліва формується колонка-перелік із картографованими назвами (див. Рис. 3). Під час натискання курсором на назву зліва в колонці або на маркер мікротопоніма на карті відкривається вікно з усією докладною інформацією про мікротопоназву. Мовознавці наголошують, що для унаочнення нанесеного на карту і витлумаченого об’єкта можна додавати фото або відео тієї чи іншої малої географічної назви (див. Рис. 2).

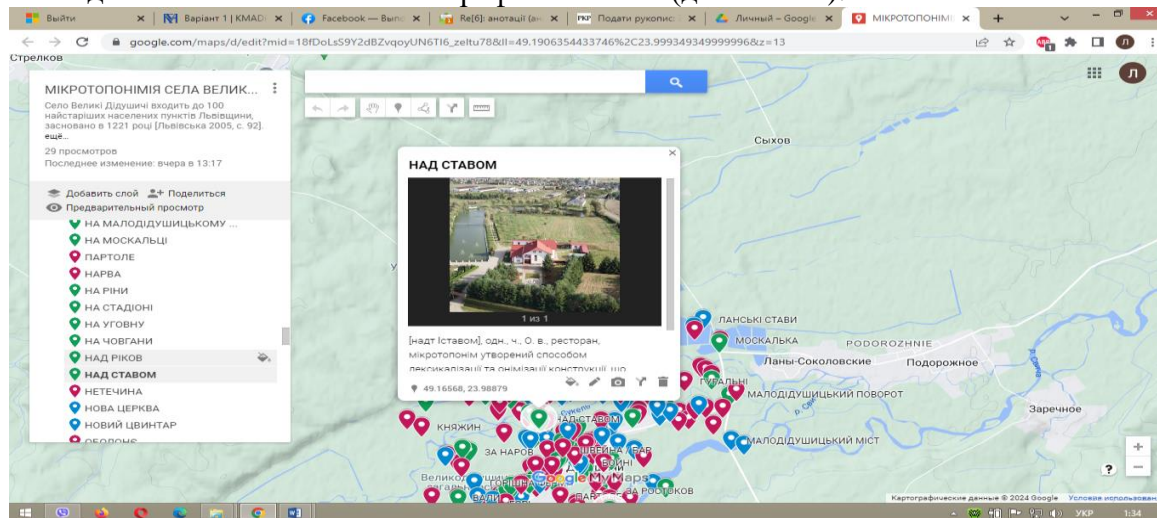

Рис. 2. Фото мікротопоніма Над Ставом (ресторан)

Важливу інформацію дослідник може передати завдяки використанню різнокольорових маркерів. Побудова таких інтерактивних карт уможливить простежити кількісний вияв семантичних груп твірних основ пропріативів (відапелятивних: на позначення зниженого, підвищеного, рівнинного рельєфу, які вказують на форму і колір мікротериторії, структуру ґрунту, водні реалії, рослинний і тваринний світ, спосіб освоєння земель, частину від цілого, межу земельних наділів, призначення площі, промисли, способи ведення домашнього господарства, тип поселення, шляхи сполучення, житлові, культурні, господарські, побутові та обрядові споруди, вірування жителів, соціальний стан власника та відонімних: відойконімні, відантропонімні, відгідронімні та ін.), структурні типи онімів, способи й засоби творення мікротопонімів, ареали поширення певних ономастичних явищ тощо (див. Рис. 3). Презентація інтерактивних карт таких вузьколокальних ареалів, як досліджуване село (а в перспективі й на ширшому ареалі), стане підґрунтям для порівняння, аналізу мікротопонімних явищ різних регіонів України.

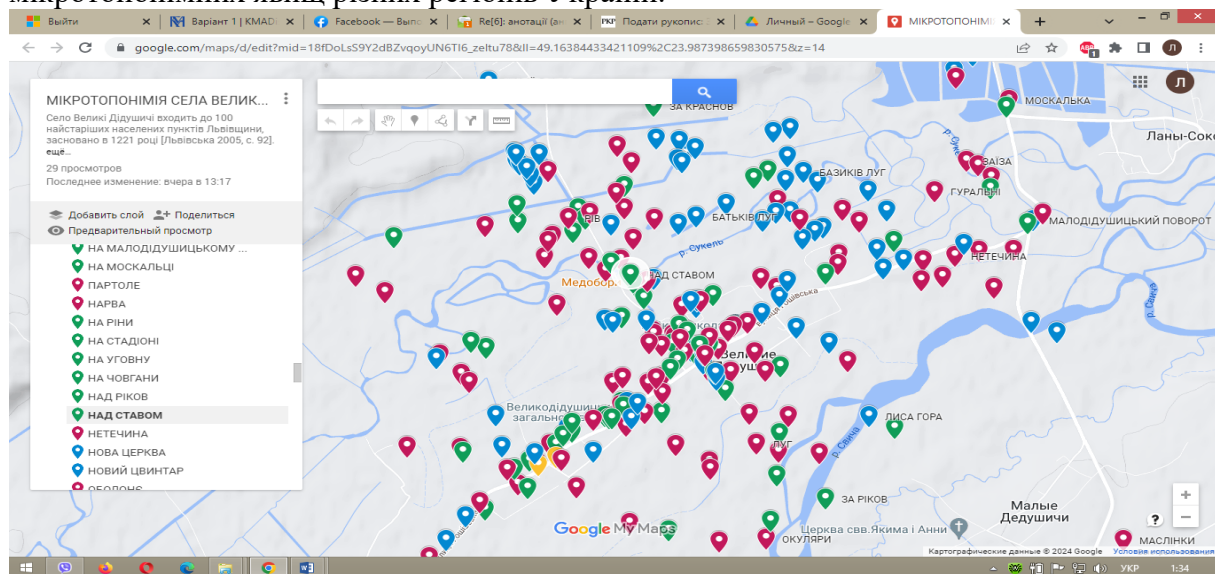

Рис. 3. Структурні типи мікротопонімів села Великі Дідушичі (червона мітка – одноконтентні оніми, синя – двоконтентні, жовта – трьохконтентні, зелена – приєднаникові конструкції)

Інтерактивна карта мікротопонімів села Великі Дідушичі розміщена за таким покликанням:

https://www.google.com/maps/d/edit?mid=18fDoLsS9Y2dBZvqoyUN6TI6_zeltu78&usp=sharing

Представлена мапа мікротопонімів – це фактично поєднання ономастичного атласу й онлайн-словника з проведеним семасіологічним, структурним, етимологічним аналізом твірних основ та нелінгвістичною інформацією. Зазначимо, що карту можна поширювати в соціальних мережах, наносити нові назви мікрооб’єктів, а в інформацію про онім вносити додаткові лінгвістичні характеристики мікротопоніма, долучати легенди, перекази, історії, оскільки «позалінгвальна інформація тільки розширює сприйняття назви та, своєю чергою, сприяє зацікавленню значно більшої кількості людей» [5, с. 413]. Така інноваційна платформа стане корисною і в укладанні краєзнавчих довідників, прислужиться всім, хто прагне пізнати історію свого рідного села.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, інтерактивні карти мікротопонімів є сучасним ефективним засобом фіксації, збереження та оприлюднення мовних фактів і водночас важливим дослідницьким інструментом, зокрема й для укладання лінгвогеографічних атласів, які значно розширюють можливості вивчення мікротопонімів. Необхідність фіксації назв різного типу географічних об'єктів не викликає сумнівів, оскільки багато невеликих населених пунктів взагалі зникає сьогодні з географічної карти, частину мікротопонімів жителі забувають. Окрім того, з кожним роком зменшується кількість людей старшого покоління, які є носіями надзвичайно цінної інформації, зокрема й про особливості місцевої мікротопонімії. Важливим і цінним є й те, що запропонований підхід дає змогу наносити на інтерактивну карту оніми, зібрані польовим методом самостійно або запозичені з уже укладених словників, відображати на укладених картах різні аспекти досліджуваного матеріалу. Пропонована розвідка може бути корисною в процесі виконання мовознавчих досліджень, насамперед, у галузі ономастики й діалектології.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо не лише у використанні зібраного й оприлюдненого лексичного матеріалу, а й у запропонованій методиці його представлення, яку можна застосовувати для дослідження мікротопонімії інших населених пунктів. Розроблену інтерактивну карту мікротопонімів можна активно використовувати як дослідницький інструмент, так і в навчальному процесі під час викладання спеціалізованих курсів з діалектології, мікротопонімії, лінгвокультурології та ін., що є одним із кроків до модернізації навчального процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Н. П. Прилипко, “Лінгвістична географія”. *Українська мова: Енциклопедія*. НАН України, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні, Інститут української мови; редкол.: В. М. Русанівський (співголова), О. О. Тараненко (співголова), М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. С. 313–314.
- [2] О. В. Міца, Г. В. Шумицька, В. В. Шаркань, Н. Ф. Венжинович, Г. І. Дулішкович, “Інтерактивна карта діалектів як інструмент фахової підготовки студентів філологічних спеціальностей”. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2022. Т. 88. № 2. С. 126–138. doi:<https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4787>.
- [3] І. Дружук, “Атлас фонетичних особливостей говірок Волинського Полісся”. Луцьк: ФОП Мажула Ю. М. 2023. 146 с. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/23436>. Дата звернення: квітень 11, 2024.
- [4] Д. Г. Бучко, “Отапелятивные топонимы Верхнего Поднестровья”. *Proceedings of the XIII th International Congress of Onomastic Sciences*, Wrocław, 1982. Ч. 1, С. 259–265.
- [5] Н. Сокіл-Клепар, “Мікротопоніми на інтерактивних мапах: спроба презентації”. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія*. 2021. Вип. 1. С. 410–414. doi: [https://doi.org/10.24144/2663-6840.2021.1.\(45\).410-414](https://doi.org/10.24144/2663-6840.2021.1.(45).410-414).
- [6] G. Rožai, “Názvy jaskýň a priepasti Sloveského krasu z hľadiska medzipro priálnych vzťahov”. *Acta Onomastica*. 2018. V. 59. S. 184–196.
- [7] A. Dudziak, M. Paiunena, Mikrotoponimy jako sposób kreowania ludowych miejsc kulturowych – podejście antropologii lingwistycznej. *Studia z filologii polskiej i słowiańskiej*. 2018. V. 53. S. 25–42. doi: <https://doi.org/10.11649/sfps.2018.003>.
- [8] E. Spahić, “Mikrotoponimija jugoistočnog dijela općine Plav”. *Jezikoslovni zapiski*. 2021. Т. 27. № 1. С. 159–169. doi: <https://doi.org/10.3986/JZ.27.1.09>.
- [9] J. Ščofic, Microtoponyms as an important part of Slovenian cultural heritage. *Acta geographica Slovenica*. 2017. Vol. 57. № 1. S. 141–152. doi: <https://doi.org/10.3986/AGS.4670>.
- [10] Т. А. Марусенко, Материалы к словарю украинских географических апеллятивов (названия рельефов). *Полесье* (Лингвистика. Археология. Топонимика). Москва: Наука, 1968. С. 206–255.
- [11] О. К. Данилюк, Словник народних географічних термінів Волині. Луцьк: Вежа-Друк, 1997.
- [12] М. Й. Онишкевич, Словник бойківських говірок: У 2-х ч. Київ: Наукова думка, 1984.

Матеріал надійшов до редакції 14.04.2024 р.

INTERACTIVE MAP OF MICROTOPYNYMS OF THE VILLAGE VELYKI DIDUSHYCHI AS A MEANS OF PRESERVING AND RESEARCHING ONYMS

Liubomyr Sehin

PhD, Associate Professor,
Department of Ukrainian language
National University of Kyiv-Mohyla Academy, Kyiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0003-1966-0773
lyubomyr13@ukr.net

Larysa Tyshchenko

PhD in Philology, Associate Professor,
Head of the Department of Organizational and Mass Work, Head of the Study Group of Research and Experimental
Discipline «Ukrainian Language», Communal Out-of-school Educational Institution «Donetsk Regional Junior
Academy of Sciences of Student Youth», Sloviansk, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-2865-6269
larisamt@ukr.net

Abstract. In the proposed article the authors presents an interactive map of microtoponyms of the village of Velyki Didushychi, Stryi district, Lviv region, created in Google Maps application, which serves as a platform not only for displaying cartographic information, but also as a source of various linguistic information about microtoponyms. On the example of one settlement, the step-by-step process of creating a map is traced: searching in the «My Maps» section on Google Drive for a map of the village, naming, filling with information about the settlement in the «Description» section, putting the onym on the map, presenting various linguistic information about the microtoponym (features of local pronunciation, grammatical information, type of named object, type of structure, method of formation, semantics of the motivational stem, etc.). The authors emphasises the possibilities of using interactive maps for various research needs: division into semantic groups, selection of structural types, methods of creation, formation of areas of microtoponyms, which is demonstrated by examples. Attention is focused on the key definitions of the research (interactive map, microtoponym), supplementing the created interactive map with new names and extra-linguistic information (photos, videos, legends, stories), which broadens the perception of the name and contributes to the interest of a much larger number of people, as well as on the possibilities the use of such an information platform in the educational process of philological specialties during the study of dialectology, microtoponymy, linguistic and cultural studies (in particular in the of distant or mixed learning), in the compilation of local history guides, and in learning the history of one's native village.

Keywords: interactive map; microtoponym; linguistic atlas; information technology; area; location; method of linguistic mapping.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] N. P. Prylypko, "Linguistic geography". *Ukrainska mova. Entsyklopediia*. Redkol.: V. M. Rusanivskiyi, O. O. Taranenko (spivholovy). 3-e ved., zi zminamy i dop. Kyiv, 2007. P. 362. (in Ukrainian)
- [2] O. V. Mitsa, H. V. Shumytska, V. V. Sharkan, N. F. Venzhynovych, H. I. Dulishkovych, "Interactive map of dialects as the professional training tool for philology students". *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. T. 88. № 2. PP. 126–138. doi: <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4787>. (in Ukrainian)
- [3] I. Druzhuik. "Atlas of Phonetic Features of Volyn' Polissa Dialect". Lutsk: FOP Mazhula Y. M., 2023. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/23436> (Accessed: April, 11, 2024). (in Ukrainian)
- [4] D. H. Buchko, "Otapelativnyie toponimy Verkhneho Podnestrovia" [The Toponyms Based on the Appellatives og Verkhneho Podnestrovia]. Proceedings of the XIII th International Congress of jnjmatic Sciences, Wrocław. (in Russian)
- [5] N. Sokil-Klepar, "Microtoponyms on the interactive maps: an attempt of presentation". *Scientafic Bulletin of Uzhhorod National University. Series Philology*. 2021. Vyp. 1. PP. 410–414. doi: [https://doi.org/10.24144/2663-6840.2021.1.\(45\).410-414](https://doi.org/10.24144/2663-6840.2021.1.(45).410-414). (in Ukrainian)

- [6] G. Rožai, “Názvy jaskýň a priepasti Sloveského krasu z hľadiska medzipro priálnych vzťahov”. *Acta Onomastica*. 2018. V. LIX. № 59. S. 184–196. (in Slovak)
- [7] A. Dudziak, M. Paiunena, Mikrotoponimy jako sposób kreowania ludowych miejsc kulturowych – podejście antropologii lingwistycznej. *Studia z filologii polskiej i słowiańskiej*. 2018. V. 53. S. 25–42. doi: <https://doi.org/10.11649/sfps.2018.003>. (in Polish)
- [8] E. Spahić, “Mikrotoponimija jugoistočnog dijela općine Plav”. *Jezikoslovni zapiski*. 2021. T. 27. № 1. S. 159–169. doi: <https://doi.org/10.3986/JZ.27.1.09>. (in Slovak)
- [9] J. Šcofic, Microtoponyms as an important part of Slovenian cultural heritage. *Acta geographica Slovenica*. 2017. Vol. 57. № 1. S. 141–152. doi: <https://doi.org/10.3986/AGS.4670>. (in English)
- [10] T. A. Marusenko, Materials for the dictionary of Ukrainian geographical appellatives (names of reliefs). *Polesie* (Lingvistika. Arkheologija. Toponimika). Moskva, 1968. PP. 206–255. (in Russian)
- [11] O. K. Danyluk, Dictionary of folk geographical terms of Volyn. Lutsk, 1997. (in Ukrainian)
- [12] M. Y. Onyshkevych, Dictionary of Boykos subdialects: U 2-kh ch. Kyiv, 1984. (in Ukrainian)

